

Новітні підходи до управління освітою орієнтовані також на концепцію *evidence-based education*, яка пропонує використовувати науково верифіковані дані, результати досліджень, аналіз інституційних показників і педагогічних стратегій. Саме наукові докази мають становити основу рішень щодо оновлення змісту освіти, впровадження інновацій, підвищення професійної компетентності педагогів. Дослідження Г. Хетті, Б. Джойса, а також українських вчених А. Маркової, О. Топузова доводять, що доказове управління забезпечує підвищення навчальних результатів, формування внутрішньої мотивації та розвиток організаційної культури.

Таким чином, еволюція управління освітнім процесом відображає поступовий перехід від жорстко ієрархічної, бюрократизованої та регламентованої моделі до сучасної парадигми наукового, автономного, гнучкого й інноваційного управління, орієнтованого на розвиток інституцій, педагогічних спільнот і кожного здобувача освіти. Сучасний керівник освітнього закладу є не лише адміністратором, а передусім стратегом, лідером, комунікатором, аналітиком і фасилітатором, який здатний інтегрувати гуманістичні засади з сучасними інструментами менеджменту та цифровими технологіями. У цьому синтезі проявляється головна тенденція розвитку освітнього управління – його спрямованість на якість, розвиток, інноваційність і людину як центральну цінність освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Даниленко Л. І. Управління закладом освіти в умовах реформування. Київ : Педагогічна думка, 2019. 256 с.
2. Карамушка Л. М. Психологія професійного розвитку керівників освіти. Київ : Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2020. 312 с.
3. Fullan M. *The New Meaning of Educational Change*. New York : Teachers College Press, 2016. 352 p.
4. Hattie J. *Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. London : Routledge, 2009. 378 p.
5. Robinson K. *Creative Schools: The Grassroots Revolution That's Transforming Education*. New York : Viking, 2015. 320 p.

Олексій ТИМОФЄЄВ

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ» В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Поняття «цифрова трансформація» у педагогічній науці належить до категорій, що динамічно розвиваються та зазнають змістового переосмислення під впливом суспільних, технологічних і освітніх змін.

Його виникнення пов'язане з масштабним поширенням цифрових технологій, які вже не розглядаються лише як інструменти підтримки освітнього процесу, а стають чинником стратегічної модернізації системи освіти. У сучасних наукових дослідженнях цифрова трансформація трактується як комплексний процес, що передбачає глибоку зміну структури освітнього середовища, способів організації освітньої діяльності, моделей управління й професійних ролей педагогів. Вона охоплює не тільки впровадження цифрових ресурсів, але й переорієнтацію всіх складових освітнього процесу на інноваційні принципи, засновані на даних, відкритості, гнучкості та орієнтації на потреби здобувача освіти.

У наукових працях українських і зарубіжних дослідників відзначається, що цифрова трансформація суттєво відрізняється від інформатизації та комп'ютеризації, які були характерними для попередніх етапів розвитку освіти. Якщо інформатизація передбачала створення інформаційних ресурсів та баз даних, а комп'ютеризація – технічне оснащення освітніх закладів, то цифрова трансформація розглядається як системна зміна парадигми навчання. Зокрема, за підходом Фуллана цифровізація освіти набуває перетворювального характеру тоді, коли технології не доповнюють традиційні моделі, а формують нові практики, що змінюють спосіб мислення всіх учасників освітнього процесу. У вітчизняній педагогічній думці, наприклад у дослідженнях В. Бикова, С. Литвинової та О. Спіріна наголошується, що цифрова трансформація передбачає розвиток цілісної цифрової екосистеми освіти, здатної забезпечити безперервність, персоналізацію та адаптивність навчання.

Сутність поняття «цифрова трансформація» у педагогічній науці може бути розкрита через кілька ключових характеристик. Першою є системність, яка вказує на охоплення всіх рівнів і компонентів освітньої діяльності: від організаційно-управлінських процесів до дидактичних моделей, методів і форм взаємодії зі здобувачами освіти. Другою характеристикою є інноваційність, яка проявляється у застосуванні хмарних сервісів, інтерактивних і мультимедійних технологій, систем дистанційного та змішаного навчання, платформ для комунікації та управління навчальним контентом. Водночас цифровізація сприяє розвитку навчання, орієнтованого на дані, оскільки сучасні системи аналітики дозволяють відстежувати освітній прогрес, виявляти індивідуальні потреби й прогнозувати результати. Третьою базовою характеристикою є гуманістична спрямованість, яка забезпечує відповідність технологічних рішень етичним, педагогічним і психологічним принципам, що ґрунтуються на пріоритеті розвитку особистості.

Розкриття змісту цифрової трансформації пов'язане з аналізом того, як змінюються професійні ролі педагогів. Науковці наголошують, що сучасний учитель виконує не лише функції транслятора інформації, а й стає фасилітатором, тьютором, консультантом і менеджером навчального

середовища. Така багаторольовість визначає необхідність розширення цифрових компетентностей педагогів, що включають уміння працювати з освітніми платформами, контентом, системами оцінювання, а також здатність критично оцінювати ризики та наслідки використання цифрових рішень. Як стверджує Дж. Гатті, цифрова трансформація в освіті не може бути ефективною без зміни педагогічного мислення, яке має орієнтуватися на доказову практику, інтеграцію інноваційних методів та розвиток освітніх стратегій, заснованих на зворотному зв'язку.

У науковій літературі підкреслюється взаємозв'язок цифрової трансформації й нових моделей навчання, таких як змішане, персоналізоване, адаптивне та компетентнісне навчання. Кожна з цих моделей спирається на можливості цифрових інструментів і включає механізми інтерактивності, автономності, гнучкості та вибору. Персоналізоване навчання, наприклад, стає можливим завдяки використанню систем адаптивного контенту, які підлаштовуються під індивідуальні освітні потреби, стиль і темп учіння. Змішане навчання поєднує цифрові та аудиторні формати, що дозволяє оптимізувати взаємодію між учасниками освітнього процесу, забезпечити доступність контенту й підтримати різнорівневість груп. Усе це підтверджує, що цифрова трансформація не є технічним процесом, а сприяє оновленню самої педагогічної парадигми.

Зміни в освітньому середовищі, пов'язані з цифровою трансформацією, також охоплюють управлінські процеси. У сучасних підходах до освітнього менеджменту цифровізація розглядається як інструмент підвищення ефективності управління, прозорості рішень, удосконалення комунікацій та автоматизації рутинних процедур. Діджиталізація процесів дозволяє керівникам освітніх закладів оперативно аналізувати статистичні дані, контролювати ресурси, забезпечувати взаємодію з педагогічним колективом, здобувачами освіти й батьками. Окрім того, цифрові системи управління сприяють розвитку стратегічного планування й прогнозування, що відповідає сучасним вимогам якості освіти та інституційного розвитку.

Цифрова трансформація суттєво впливає на доступність освіти. Завдяки розвитку дистанційних форматів навчання, цифрових бібліотек і відкритих освітніх ресурсів здобувачі освіти отримують можливість долучатися до глобального інформаційного простору незалежно від місця проживання або соціально-економічного становища. Це змінює характер освітніх нерівностей і створює нові виклики щодо включення всіх категорій учнів у цифрове середовище. Науковці акцентують увагу на важливості формування цифрової культури як у педагогів, так і у студентів, оскільки цифрові інструменти ефективні лише за умов відповідального, безпечного й етичного використання.

Попри значний прогрес, цифрова трансформація супроводжується низкою ризиків, серед яких технічна нерівність, інформаційна переважаність, загрози кібербезпеки, потреба в підвищенні цифрових компетентностей педагогів та управлінців. У педагогічній науці триває дискусія щодо меж і можливостей цифровізації, зокрема щодо того, наскільки технології можуть замінити або посилити традиційні форми взаємодії. Деякі дослідники застерігають, що надмірна технологізація може призвести до зниження емоційності та гуманітарної складової навчального процесу. Інші, навпаки, доводять, що цифрові технології відкривають нові можливості для творчості, інклюзії та інтерактивності.

Отже, сутність поняття «цифрова трансформація» в педагогічній науці полягає у комплексній зміні освітньої системи, в основі якої – використання цифрових технологій як інструмента розвитку, модернізації й переосмислення ролі учасників освітнього процесу. Це поняття об'єднує технологічні, дидактичні, управлінські та соціокультурні компоненти, що разом формують нову якість освіти. Цифрова трансформація не є одноразовою дією, а постає як довготривалий еволюційний процес, який визначає сучасний стан і перспективи педагогічної науки та практики.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю., Спірін О. М., Литвинова С. Г. Цифрова трансформація освіти і науки в Україні: проблеми, завдання, перспективи. Київ : ІТЗО, 2021. 148 с.
2. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. New York : Teachers College Press, 2016. 352 p.
3. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. London : Routledge, 2009. 378 p.
4. Heath M. Digital Transformation in Education: Emerging Trends and Practices. London : Springer, 2020. 265 p.
5. Robinson K. Creative Schools: The Grassroots Revolution That's Transforming Education. New York : Viking, 2015. 320 p.
6. UNESCO. Education and Digital Transformation. Paris : UNESCO Publishing, 2023. 112 p.

Вадим ВАСИЛЕВСЬКИЙ

ІДЕАЛ УЧИТЕЛЯ У ХРИСТІЯНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЦІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ: ТЕОЛОГО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Постать учителя у модерній педагогіці зазвичай описується в категоріях професійної компетентності, методичної готовності, психологічної грамотності, володіння інструментами соціалізації дитини. Така перспектива, попри свою важливість, не пояснює, чому впродовж